

ZARUČNIČKI ISPIT NA ISPITU

Počinjem s jednim pitanjem. Što mislite, što je važnije: zaručnički ispit ili sam ženidbeni obred?

Znamo da su mogući različiti odgovori. Oni zavise o tome na koje ćemo se stanovište postaviti: ontološko, sakramentalno, psihološko, egzistencijalno, odgojno itd. Gledajući s egzistencijalnoga, psihološkoga i odgojnog vidika, usuđujem se reći da je zaručnički ispit važniji nego obred vjenčanja.

Istina, katolička ženidba je po sebi sakramenat, djeluje ex opere operato i prema tome bi bila važnija od priprave na nju. No mi moramo imati u vidu da sakramenat ne visi u zraku, on se naslanja na dvije konkretne osobe, na njihov opus operantis. Kao svaki nadnaravni dar i sakramenat ženidbe se temelji na naravnim sposobnostima i raspoloženju vjerenika. Ako su oni stupili u brak bez odgovarajućih preduvjeta i dovoljne zrelosti, ne smijemo ni od sakramenta tražiti čudesa. Poznato je teološko načelo — gratia supponit naturam!

Prije nego uđemo u problematiku zaručničkog ispita, moramo najprije biti načistu o čemu govorimo, što je to zaručnički ispit?

Zaručnički ispit se može promatrati juridički i pastoralno. Juridički uzet: zaručnički ispit je administrativni postupak oko pripremanja svih službenih (kanonskih) formalnosti u svrhu sklapanja braka. Pastoralno shvaćen: zaručnički ispit je pastoralni postupak oko neposredne priprave vjerenika na sakramenat kršćanskog braka.

Ne isključujući ni prvi aspekt zaručničkog ispita, mi ćemo ga ipak promatrati u prvom redu s pastoralnog stajališta. Za nas dušobrižnike zaručnički ispit nije samo službeni izvidni postupak pred vjenčanje, nego prvenstveno odgojna i pastoralna pomoć mladima da mogu sklopiti sretan kršćanski brak. Nas zanima što će sve jedan župnik trebati učiniti da pripremi zaručnike na dostojno primanje otajstva ženidbe.

Važnost zaručničkog ispita

Mentalitet suvremenog čovjeka nije naklon nikakvim formalnostima. Njemu, s pravom, smeta pretjerano uplitanje zakona i države u sve pore javnog i privatnog života (ljudi kažu: ne možeš više ni pljunuti bez nečije dozvole!). Društveni život je toliko kompliciran da se gotovo svaki korak i čin pojedinca mora »legalizirati« sa strane javne vlasti.

Sukob pojedinac-zajednica postoji i na bračnoj razini. I čin sklapanja braka je postao institucijom, i to ne samo civilnom (za sve gra-

đane) nego i vjerskom (za vjernike, odnosno kršćane). Zbog toga slobodoljubiva mladež izmiče ženidbenim propisima — i državnim i crkvenim — pa radije sami rješavaju svoje ženidbene probleme: sklapaju brak na pokus, brak bez vjenčanja, stvaraju bračne komune ili obavljaju vjenčanje »à la carte«.¹

Na sve to moramo reći da sklapanje novog braka nije samo privatna stvar pojedinaca. To je stvar općeg interesa. O braku zavisi i blagodat pojedinca i prosperitet čitavog društva. Zato vjenčanje ima i svoje pravno-zakonske posljedice, ono mora biti regulirano najnužnijim okvirima javnog karaktera. Osim toga, brak kršćana je također i sakrament. Dakle, vjersko-crkvena stvar sa svojim vjerskim, moralnim i odgojnim implikacijama, o kojima Crkva mora voditi računa.

Kad nam dakle mladi kažu da su oni slobodni te da imaju prava na »seksualno iskustvo prije braka«, odgovorit ćemo im da se može eksperimentirati sa stvarima i životinjama, ali ne s ljudima. Njihov »partner« je ljudska osoba sa svojim čovječjim dostojanstvom, a seksualni život je toliko osobna stvar da ostavlja neizbrisive tragove na ličnosti za čitav život. Sa sudbinom i srećom jedne duše ne mogu se praviti pokusi.

Ženidba dakle nije samo privatna stvar među mladićem i djevojkom. Ona ima golemi društveni, moralni i vjerski značaj. O njoj ovisi dobro kako obitelji, tako i naroda i Crkve. U pitanju je sudbina sadašnjih i budućih naraštaja. Stoga smo zainteresirani da se sklapaju samo valjani i uspješni brakovi.² A uvod u takav brak zavisi i o zaručničkom ispitu.

Krivo je mišljenje da je ljubav jedini uvjet i zakon braka. Mogli bismo reći da je glavni, ali jedini nije nikako. Sama ljubav između muškarca i žene još ne čini brak. Tu još nešto treba, jedna treća ljubav. Ljubav Oca i Stvoritelja ljudi i njihovih brakova. Tu još treba i sakramentalni pečat za kršćanina. Kršćanski brak je i savez s Bogom kao slika njegova saveza s Crkvom. Kao što bi sagriješio kršćanin koji bi pokušao vršiti svećeničku službu bez svećeničkog reda, tako griješi i kršćanin koji provodi bračni život bez ženidbenog reda, tj. bez sakramenta ženidbe.

Upravo zato da bi se mladenci mogli osposobiti za primanje sakramenta ženidbe i življenje iz njega i po njemu, Crkva je odredila zaručnički ispit. Taj ispit obavezuje župnika i vjenčatelja općenito kao ispitivača i oba zaručnika kao ispitanike. Propisan je crkvenim Zakonikom (kan. 1020) i posebnom instrukcijom Kongregacije sakramenata od 29. lipnja 1941. g.³

¹ Brak »à la carte« ili još »znanstveni« ili »ugovorni« brak opisan je u *Vjesniku*, Zagreb 13. VIII. 1978, str. 6.

² J. Magner, *Die Kunst glücklich verheiratet zu sein*. Pattloch, Aschaffenburg 1952.
F. Dell' Oro, *Il matrimonio cristiano*. Elle Di Ci, Torino 1978.

A. M. Abate, *Il matrimonio nell'attuale legislazione canonica*. Roma 1979.

³ AAS 33 (1941), 297-318.

A da ga slučajno i nije propisala crkvena vlast, naređuje ga savjest i ljubav pastira. On predobro zna koju važnost sklapanje braka ima za sudbinu mladenaca, obitelji, župe i Crkve uopće, a da bi mogao propustiti dovoljnu pripravu zaručnika na budući brak.

Priprave na ispit

Priprava na brak počinje zapravo još u dječjim godinama. Dijete ima prvo iskustvo braka u svojoj obitelji, doživljujući ljubav i slogu svojih roditelja, promatrajući stvarne odnose supruga. Ono upija shvaćanje braka i stvara pojmove o njemu na temelju javnog mišljenja njegove okoline. Na vjeronauku upozna kršćansko poimanje braka, ali je pitanje u kolikoj će ga mjeri usvojiti (izvan crkve čuje naime većinom viceve, ironiju i ciničke primjedbe na račun ženidbe). No mi ovdje ne mislimo iznositi misli o daljnjoj pripravi na brak.

Nemamo vremena govoriti ni o tzv. bližoj pripravi, kao što su npr. predbračna predavanja, zaručnički tečaj i ustanova zaruka. Samo bih usput naglasio da bi trebalo ići prema obligatnim zaručničkim tečajevima. Ovdje ćemo govoriti samo o neposrednoj pripravi na brak.

Neposredna priprava se odvija u četiri etape: Prva je uvod u zaručnički ispit, druga je sam ispit, treća je dovršenje ispita, a četvrta umatičenje ženidbenih podataka.

Službena priprava za ženidbu počinje danom prijave župniku s namjerom sklapanja buduće ženidbe. *Prijava* se obavlja osobno dolaskom obaju zaručnika u župski ured. Samo u iznimnim i opravdanim slučajevima mogu mjesto jednog od zaručnika pristupiti njegovi roditelji.

Tom zgodom župnik prima prve podatke o zaručnicima, sasluša njihove želje i daje im prve upute o čitavom procesu sklapanja braka. Pri tome mora sigurno ustanoviti je li on nadležan za predloženo vjenčanje. Ako nije, poslat će vjerenike nadležnom župniku. Zatim je važno ispitati u čijoj će se župi obaviti crkveno vjenčanje. Ako je on nadležan za vjenčanje, a sam obred se ima održati u stranoj župi, on će obaviti izvide i pripravu, a vjenčatelju će uputiti tzv. »otpusnicu«.

Zatim s kandidatima treba utanačiti mjesto i datum vjenčanja i termine njihovih susreta sa župnikom prije vjenčanja. Ako mu je moguće, dobro je da župnik odmah ustanovi i prave motive zaručnika zbog kojih se odlučuju za brak. Već kod prvog susreta će župnik dati vjericima slijedeće upute.

— da pohađaju zaručnički *tečaj* (ako postoji i ako ga još nisu pohađali);

— da pribave potrebite *dokumente*, ako jedan od njih ili oba potječu iz neke druge župe. Kad se ukaže potreba za to, i sam će im pomoći u prikupljanju dokumenata;

— neka bolje upoznaju, odnosno jedan drugome priopće, osobna svojstva i bitne podatke o sebi. U to spadaju hereditarna opterećenja, osobni nedostaci, važne životne okolnosti (zvanje, obiteljske prilike, nesreće, slučajne osude, dugovi), bolesti, osobito nasljedne duševne i zarazne, eventualni sterilitet, imovno stanje, osobne sklonosti (ukus, želje, očekivanja) i možebitne preuzete obaveze koje se tiču obojice.

— o kršćanskoj dužnosti predbračne čistoće. Nije im dozvoljena nikakva anticipacija bračnih prava. Dat će im konkretne savjete kako će bez grijeha dočekati dan vjenčanja.

— upozorit će ih na značenje sakramenta ženidbe i braka uopće.

Već kod prvoga sastanka — pogotovo ako župnik vidi da će imati premalo susreta sa zaručnicima — može odmah započeti sa ženidbenom poukom. U svakom slučaju je najbolje početi odmah. Carpe diem!

Prije rastanka na dan prijave bit će dobro da župnik zaručnike nadari zgodnom knjigom o braku. Može ih upozoriti na glavni poglavlja, osobito ona koja govore o pripravi na brak. Neka knjigu prouče prije slijedećeg susreta.

Kada su se kandidati za vjenčanje dužni prijaviti svome župniku? Načelo je: što prije, to bolje! Nikada u zadnji čas. U Engleskoj crkveni propis traži prijavu šest mjeseci prije vjenčanja, a u Španjolskoj tri. Mnoge su biskupije po svijetu donijele slične propise. I mi stalno preporučujemo našim mladima: prijava za vjenčanje mora uslijediti barem 2 do 3 mjeseca prije slavlja.

Važno upozorenje za nas: pripravu za brak i zapisnik o ispitu zaručnika u načelu vodi župnik osobno. Kad zaručnici imaju različite župnike, po starom običaju prednost uživa župnik zaručnice ako su istog obreda, a kod obrednih razlika župnik zaručnika. Najbolje je da pripravitelj bude onaj svećenik koji će biti i vjenčatelj. Dakako, uz dozvolu kompetentnog župnika, pripravu može voditi i svaki ovlaštenu svećenik ili đakon (u novom Kodeksu će to moći i ovlaštenu laik). Kad se zaručnici imaju vjenčati u posve stranom kraju, izvide treba obaviti jedan od zavičajnih župnika.

Tok ispitivanja (zapisnik)

Drugu etapu zaručničkog ispita valja voditi zapisnički prema instrukciji sv. zbora za sakramente (1941). Za vođenje *zapisnika* je ista kongregacija predvidjela i poseban formular. Doslovni hrvatski prijevod originalnog uzorka možemo naći u prilogu skripata o. Stjepana Vučemila »Ženidbeno pravo Katoličke Crkve«, a koji nosi naslov »Formulari ženidbenog prava«, Split 1972 (ciklostil).

U našoj se nadbiskupiji upotrebljava skraćeni formular sa 12 pitanja, ali je proširen zapisnicima o ispitivanju svjedoka i roditelja maloljetnika. Na njemu nema naznake od koga je izdan.

Svaki od tih obrazaca ima svojih prednosti i svojih mana. Tako npr. formular I. ima prednost što je precizan i opširan (18 pitanja). No mane su mu: što nema ostalih zapisnika kao II, što ne tvori arak sa 4 stranice, pa nije zgodan za fascikl i što za neka pitanja (8, 9, 15, 16, 17) nema slobodna prostora za pismeni odgovor. Prednost II. formulara sastoji se u tome što je proširen već spomenutim zapisnicima i još zapisnikom o samom vjenčanju, a velika mu je mana što u njemu nedostaju najvažnija ženidbena pitanja o nerazrješivosti, o djeci i eventualnim uvjetima.

Prema tome bi moj prijedlog bio da se sastavi jedan novi obrazac, koji bi izbjegao nedostatke dosadašnjih, a sačuvao odlike obaju postojećih.⁴

Ispit zaručnika se u redovitim prilikama obavlja u župskom uredu. Prije samog ispita župnik će zatražiti od zaručnika polaganje zakletve i upozoriti ih na važnost govorenja istine. Svakog će zaručnika ispitati napose, a bračnu pouku im može dati i skupa. Kako nije zgodno udaljavati vjerenike kad su već u uredu, bit će najbolje da još kod prijave utanači posebni sastanak sa svakim zaručnikom napose.

Ova druga etapa zapisničkog ispitivanja oslanja se na tri glavne okosnice ispitivanja: a) utvrđivanje činjeničnog stanja, b) otkrivanje ženidbenih smetnja i c) utvrđivanje slobodnog pristanka zaručnika.

a) Utvrđivanje činjeničnog stanja.

Vrijeme za razgovor izabrat ćemo kako je najzgodnije vjericima. Svaki put ćemo ih dočekati ljubezno, postupati strpljivo i nastojati stvoriti atmosferu povjerenja. S njima će biti dobrodušni, vedri i uslužni, ali bez pretjerane familijarnosti.

1. Prvi čin zaručničkog ispita bit će *provjera identiteta*. Ako su nam već otprije oba poznata, provjeravanje otpada. Ako nam nisu poznati, najprije moramo utvrditi tko su: uvidom u osobnu legitimaciju. Zatim ih pitamo uobičajene osobne podatke, kako to stoji u formularu.

2. Poslije toga moramo ustanoviti njihovo *vjersko stanje*: kojoj vjeri pripadaju, jesu li kršteni, po kojem obredu, prakticiraju li svoju vjeru, nisu li možda liberalci, indiferentisti, rubni kršćani ili nevjernici? Ako bi se ustanovilo da su oboje bezvjerci ili oboje nekatolici, crkveno vjenčanje nije moguće. Ako je barem jedan iskreni katolički vjernik i želi sakramentalno vjenčanje, uz određene garancije obaju stranaka produžiti ćemo postupak. Kad nekatolik ili nevjernik pokazuje dobro raspoloženje prema katoličkoj vjeri, nećemo žaliti ni vremena ni truda da ga približimo našoj vjeri.

3. Nadalje moramo konstatirati njihovo *slobodno stanje*. Ono pak uključuje tri činjenice: 1) da među zaručnicima nema zapreke ženidbe-

⁴ Sama instrukcija daje ordinarijima pravo da upitnike prerade prema svojim prilikama.

nog veza; 2) da nema zapreke zbog sv. reda i 3) da nema smetnje zbog redovničkih zavjeta. Na te dvije posljednje činjenice neki izdavači slobodnog stanja lako zaboravljaju.

Udovci i udovice svoje stanje moraju dokazati smrtnim listom pokojnoga bračnog druga. Ako je bivši bračni drug nestao i dugo se već za nj ne zna, potreban je sudski ili administrativni postupak o proglašenju mrtvim.⁵ Kad se potrebiti dokumenti ne mogu nabaviti zbog toga što su stradale odnosne matice, onda se, dozvolom ordinarijata, mogu zapisnički saslušati vjerodostojni svjedoci, a kad ni njih nema, za slučaj smrtne pogibelji, potrebna je prisega samih vjerenika (iuramentum suppletorium). Pri tome se vjenčatelj mora ravnati po zakonu moralne sigurnosti u istraživanju istine.

Kad su u pitanju mladenci od kojih je jedan već bio oženjen i rastavljen, nuždan je krajni oprez. Ako se radi o civilno vjenčanoj i rastavljenoj osobi, valja pribaviti dokumente o tome, razviditi nije li taj građanski brak, kao forma canonica extraordinaria (po kan. 1098) možda ipak bio sakrament, da li je pretendent na novo vjenčanje ispunio sve svoje obaveze prema prvoj obitelji, da li sada ima namjeru sklopiti pravi katolički brak sa svim njegovim obavezama i nema li za nj još kakve smetnje. Sve te podatke, ubilježene u posebni obrazac, valja dostaviti ordinarijatu, koji onda ima posljednju riječ.

Naravno, kad je prvi brak bio valjano sklopljen u crkvi, tj. bio je matrimonium ratum et consummatum, novi brak nije moguć dok je zakoniti suprug živ. Kad se pretendira da je prvi brak bio nevaljan, samo crkveni sud može donijeti presudu o njegovoj ništavnosti.

Svoje slobodno stanje strani župljanin dokazuje krštenicom ili posebnim dokumentom. Župnik koji izdaje slobodni list snosi za nj odgovornost, pa prije toga mora provesti potrebite izvide.

b) Otkrivanje ženidbenih smetnja.

Tako smo već stupili u fazu otkrivanja ženidbenih smetnja. To je vrlo važni dio izvida, koji nikako ne smije biti propušten jer je u pitanju valjanost braka. Pretpostavljam da su nam sve ženidbene smetnje dobro poznate i o njima nećemo govoriti. Jedino postavljam pitanje: kako ćemo otkriti te smetnje ako postoje?

1. *Osobnim poznavanjem zaručnika.* Ako su oba domaći vjernici i otprije ih osobno poznamo, problema obično nema. Ipak je dobro zaviriti u matice i provjeriti njihovo slobodno stanje, krštenje i ostale sakramente.

2. *Provjeravanjem dokumenata kandidata* ukoliko su pripadnici drugih župa. Isprave ne smiju biti starije od 6 mjeseci. Bitni dokumenti

⁵ Taj postupak je opisao T. Bondulić u Službi Božjoj, br. 1, g. 1978, str. 70

za vjenčanje su krsni i slobodni list, kod udovica još i smrtni list pokojnog supružnika.⁶ Dobro je pribaviti i potvrde o primljenoj krizmi, ispovijedi i pričesti. Oni koji su pohađali zaručnički tečaj, prinijet će potvrdu i o tome. Rastavljeni još moraju donijeti čitavu dokumentaciju o vjenčanju i rastavi.

Kad manjkaju neke od potrebnih isprava, a ne mogu se na vrijeme pribaviti (npr. zbog matica zapaljenih u ratu ili kod nomada), moraju se nadomjestiti pismenim izjavama dvaju svjedoka pod zakletvom. U slučaju vjenčanja nomada i u još nekim posebnim slučajevima treba konzultirati biskupsku kuriju.

3. *Osobnim ispitivanjem* vjerenika prema formularu o ispitu zaručnika. Svaki njihov odgovor župnik će kratko a vjerno unijeti u zapisnik. Nemamo vremena govoriti o svakom pitanju posebno. Samo ću spomenuti da se kod I. formulara pitanje br. 5 odnosi na zaručke, a na pitanja 10 i 11 ne može se odgovoriti samo sa »da« ili »ne« zbog njihove dvoličnosti. U II. formularu uopće nema pitanja o uvjetima i nerazrješivosti braka, te o problemu rađanja i odgajanja djece. O tome ipak moramo postaviti pitanja, a odgovore ćemo strpati u prostor do pitanja br. 12. Može se upotrijebiti ova sažeta formula: »Zaručnik (ca) namjerava sklopiti pravi katolički brak bez ikakvih uvjeta«.

4. Kod mješovitih i njima sličnih brakova traži se da obje stranke dadu *pismene garancije* o vjerskoj slobodi katoličke strane te o katoličkom krštenju i odgoju djece »pro viribus«. Katolička strana daje izjavu o vjernosti svojoj Crkvi i obećanje o djeci, a nekatolička strana treba da izjavi barem to da je svjesna obaveza svoga katoličkog partnera. Ako nekatolička strana neće da potpiše garancije, valja to staviti u zapisnik i obavijestiti biskupa.

5. Ako se u tijeku izvida otkrije neka ženidbena smetnja, treba je dispenzom ukloniti ako je uklonjiva. Od zapreka božanskog i naravnog reda nije moguće dobiti oprost. U tom slučaju valja obustaviti ženidbeni postupak. Ako je smetnja crkvenoga prava i Crkva je običava opraštati zamolimo oprost preko mjesnog ordinarija kojemu su sada proširena prava i koji će sam dati oprost ako može, a ako ne može, molbu će proslijediti Svetoj Stolicu.

c) **Utvrđivanje slobodnog pristanka na vjenčanje.**

1. Među svim pitanjima pripada posebna važnost onima koja utvrđuju *slobodnu privolu* na brak obaju zaručnika. Stoga ih apsolutno treba postaviti, a odgovore ubilježiti. Već smo rekli da se ona postavljaju i jednomu i drugomu, svakome napose. Ako su vjerenici došli skupa, bolje je prije ispitati muškarca.

U slučaju da je jedan od kandidata stranac te da stanuje daleko i teško mu je doći do samog zapisničara, svećenik zapisničar će zamoliti župnika prebivališta druge stranke neka on provede čitav izvid kod

⁶ Upozorenje: nipošto nije dovoljan »rodni list« što ga izdaje državni matičar. On ne svjedoči ništa ni o slobodnom stanju ni o krštenju.

sebe, neka obavi pouku i napovijedi, a na kraju svu dokumentaciju pošalje zapisničaru.

2. Zbog toga što je najbolje da se brakovi sklapaju bez ikakvih posebnih *uvjeta* sa strane vjerenika, treba ih zapitati da li su postavili kakav uvjet za budući brak. Ako je takav uvjet protivan naravi i svrši braka ili je u sebi nečastan, ne može ući u ženidbeni ugovor i ne bi valjalo vjenčanje. Ako je uvjet častan i pametan, mora biti poznat oba-dvama partnerima i unesen u zapisnik. Ako su zaručnici odustali od prije postavljenog uvjeta, i to se bilježi u zapisnik.⁷ Prema Novom kodeksu više se ni kod vjenčanja ne priznaje nikakav uvjet »de futuro«. Time je ženidba izjednačena s ostalim sakramentima, koji poznaju uvjete samo prošlost i sadašnjost.

3. Kad ispitivač konstatira da postoje svi uslovi za valjanost braka, a nema nikakve smetnje, može pristupiti obavljanju ženidbenih *napovijedi*. I pomoću njih također nastojimo otkriti eventualne ženidbene smetnje. Obnovljeni Kodeks ih više ne naređuje, ali ih Biskupski sabor može zadržati. Kako ni o napovijedima ne možemo govoriti potanko, evo samo nekih natuknica:

Kad je poznata neka ženidbena smetnja, najprije treba dobiti oprost od nje pa oglasiti ženidbu. Ako se smetnja otkrila tokom napovjedanja, ono se nastavlja do kraja. Kad je smetnja javna, valja i javno najaviti da je dobivena dispensa. Ako je pak smetnja tajna, ona se u oglasima ne spominje.

U slučaju da zaručnici nisu iz istog mjesta, navještaji se obavljaju u župama obojice. Ako ovi imaju više prebivališta, onda u svim prebivalištima. Napovijedi se pišu u posebnu knjigu, a njihova se formulacija stilizira prema mjesnim ili biskupijskim običajima. Vrijednost trajanja napovijedi jest 6 mjeseci.

Ženidbeni oglasi imaju svoje pastoralno opravdanje, stoga ne dopuštajmo da se olako traže oprost od napovijedi. Ako vjerenici ne pripadaju istoj biskupiji, oprost valja tražiti od oblasnika biskupije gdje će biti vjenčanje. Kad je župnik, u hitnim slučajevima, bio prisiljen sam dati oprost, o tome će naknadno obavijestiti ordinarijat.

4. Ako već prije nismo počeli s vjerskom poukom za brak, sada je krajnji čas. Crkveni zakonik nam naređuje *sustavnu pouku* o vjeri, sakramentu ženidbe i bračnim, odnosno roditeljskim dužnostima (kan. 1033). Srž zaručničke pouke ima biti: a) temelji katoličke vjere; b) značenje i obred sakramenta ženidbe; c) supružnički život: harmonija braka te rješavanje bračnih kriza i poteškoća; d) roditeljske dužnosti, odgoj djece.

A koliko sati treba utrošiti u poučavanju zaručnika? Kako se vidi iz navedenog programa, najmanje 4 sata. Ako su zaručnici sasvim neuki

⁷ O tome potanje: Z. Bezić, *Pastoralni rad*, Split 1970.
S. Vučemilo, *Ženidbeno pravo Katoličke Crkve*, Split 1972.

u vjeri, a možda još i nekrizmani, neispovjedeni i nepričešćeni, onda mnogo više. Onima koji su pohađali zaručnički tečaj pouku možemo skratiti na 1 sat. I njima je naime potrebit barem 1 sat razgovora sa župnikom, u kojem će on njihovo opće znanje primijeniti na njihov konkretni brak te ih pripremiti na obred vjenčanja.

Bolje je da se zaručnička pouka vrši na dijaloški a ne katekizamski način. Pogotovo kad su vjerenici visoko izobraženi ljudi. Dopustimo da nam iznesu sve svoje poteškoće u vezi vjere i braka. Potaknimo ih na pouzdanje u Boga, vjernost, slogu, međusobno razumijevanje i opraštanje te na odgojne zadatke. Poslužimo se primjerima uzornih bračnih drugova. Od vjerskih formula tražimo samo one najosnovnije. Ponudimo im da sami izaberu misne tekstove i sastave (možda i mole) molitvu vjernih.

Preporučit ćemo im da se i poslije vjenčanja u svim svojim duševnim teškoćama obraćaju župniku.

Dovršenje zapisnika

Zapisnik ispita zaručnika možemo dovršiti tek poslije uspješno provedene pouke, pošto se i ova činjenica mora unijeti u zapisnik.

1. Uz pretpostavku da su zaručnici u svemu dobro poučeni, valjano raspoloženi za primanje sakramenta, a propisane formalnosti uredno izvršene i svi dokumenti prikupljeni, ovaj pripravn dio zaručničkog ispita je gotov i može biti *potpisan*. Potpisuju ga vlastoručno oba zaručnika, k tome još i zapisničar sa službenim pečatom.

U nekim biskupijama, da se izbjegnu površno pripravljeni brakovi, postoji lokalni propis da se sva dokumentacija skupa sa zapisnikom o ispitu zaručnika mora poslati ordinarijatu na uvid i odobrenje (nihil obstat). Propis je jako mudar i obavezuje u savjesti.

2. Pastoralno iskustvo preporučuje pred samo vjenčanje i višednevnu *duhovnu obnovu* zaručnika, bilo u obliku duhovnih vježaba ili neke trodnevnice. U tom sklopu se obavi i sakramenat krizme, ako je potreban, a svakako i sakramenat pokore. Bilo bi dobro da to bude generalna ispovijed. Euharistiju će primiti pod obje prilike na samoj misi vjenčanja. Nikoga nećemo siliti na ispovijed, krizmu i pričest, jer je bolje da ih ne prime nikako nego svetogrdno.

Ali, kad bi se dogodilo da oba kandidata odbiju spomenute sakramente, značilo bi da nemaju prave vjere i da nisu vođeni ispravnim motivima, te im se u tom slučaju ne smije podijeliti ni sakramenat ženidbe. Sv. tajne su naime »sacramenta fidei«.

3. Pošto je u našoj državi propisan obliгатni *građanski brak*, potrebno je od mladenaca tražiti potvrdu o sklopljenoj građanskoj ženidbi. Česta je poteškoća u tome što u gradovima, gdje se odjednom registrira

više brakova, matičar nije u stanju odmah ispisati sve potvrde. Kad smo sigurni da je ipak građanski brak izvršen, zadovoljit ćemo se naknadnom potvrdom.

4. U slučaju da nakon završenog izvida i pouke vjerenici zažele obaviti vjenčanje u mjestu gdje nemaju vlastitog župnika, ispitatelj će zadržati u svom uredu sve isprave, a vjenčatelju će uputiti tzv. »*otpusnicu*« za vjenčanje. Poslije obreda će ovaj obavijestiti ispitatelja o sklopljenoj ženidbi. Zapisničar će zatim obavijestiti župnike krštenja i boravka vjenčanih, ako je koji kršten izvan njegova dušobrižničkog djelokruga.

5. Kad je zapisničar ujedno i vjenčatelj, on će poslije vjenčanja pozvati ženike i kumove u sakristiju na *potpis u matice* vjenčanih i u zapisnik o obavljenom vjenčanju. Ako je župni ured odmah do crkve, potpisivanje se može obaviti i u uredu. U maticu se moraju potpisati svjedoci, a ne i mladenci, no bolje je da i oni to učine. U zapisnik se pak moraju potpisati i mladenci i kumovi-svjedoci.

Umaticenje

Strogo uzevši, time je zapisnik završen. Ipak, kao njegova dopuna, još dolaze slijedeće radnje:

1. *Umaticenje* mladoženje i nevjeste. Ono se obavi najprije u matici vjenčanih prema predviđenim rubrikama. Zatim kratko u matici krštenih i u stanju duša. U iste crkvene knjige upisuju se i ona vjenčanja što su obavljena u izvanrednom kanonskom obliku kao i ona za koja je dobiven oprost od kanonskog oblika ženidbe. »*Matrimonia conscientiae*» bilježe se u registru biskupskog ordinarijata.

2. Odmah poslije umaticenja vjenčatelj je dužan poslati *izvještaj* o sklopljenoj ženidbi: a) župniku gdje su jedan ili oba mladenca bila krštena; b) njihovom sadašnjem župniku na čijem teritoriju prebivaju, tj. onom župniku koji mu je uputio mladence na vjenčanje s *otpusnicom*.

Župnik krštenja je dužan ubilježiti vjenčanje u svoje knjige i o tome izvijestiti vjenčatelja. Ako to ne učini, vjenčatelj je dužan urgirati opis u maticu krštenih, pa i preko ordinarijata, sve dok se to ne izvrši.

3. Sve dokumente o svakom vjenčanju, složene u *posebni fascikl*, treba pomno čuvati u župskom uredu. Dobro je da se svi ženidbeni fascikli smjeste u župski arhiv u zato određeni odjeljak. Arhiviranje je posljednji administrativni čin poslije vjenčanja.

Time pravni postupak prestaje, no ne i pastoralni. On se nastavlja. Dobri župnik naime prati vjenčani par i nadalje svojom očinskom brigom.

Eto, tako smo opisali čitav izvidni i završni postupak kod vjenčanja. Time smo stavili na ispit i sam zaručnički ispit. Uz neke formalne i

